

30. Kaupunginkirjasto ¹⁾

Kirjastolautakunta

Kirjastolautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna huoltopäällikkö K. L. Kulo puheenjohtajana, kirjastoneuvos H. Kannila varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä tarkastaja H. Alhonen, filosofian maisteri E. Bruun, filosofian tohtori G. Kerkkonen, opettaja H. Koivu, arkistonhoitaja H. Raatikainen, varatuomari I. Sahlan ja filosofian maisteri A. Voipio-Juvas. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli opetus- ja sairaala-asiain johtaja P. Railo.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 11 kertaa. Pöytäkirjat käsittivät yhteensä 145 pykälää, saapuneita kirjelmiä oli 300 ja lähetettyjä kirjelmiä 280.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: kirjasakkomääräysten muuttamista ²⁾; Vallilan sivukirjaston huoneistotarvetta ³⁾; puhelimen hankkimista Puistolan, Tapanilan ja Herttoniemen sivukirjastoihin ⁴⁾; Puistolan sivukirjaston huonetilan laajentamista ⁵⁾; kirjastovirkailijajyhdistyksen palkankorotusesitystä ⁶⁾; kaupunginkirjaston huoneistotarvetta Haagan ja Maunulan alueilla ⁷⁾; vieraanvaraisuuden osoittamista ruotsalaiselle kirjastokurssille ⁸⁾; kirjastotoiminnan järjestämistä eräisiin lastenhuoltolaitoksiin ⁹⁾; kaupunginkirjaston v:n 1954 rakennusohjelman toteuttamista ¹⁰⁾; 7. pohjoismaiseen kirjastokokoukseen osallistuvien kirjastovirkailijoiden matka-apuraha- ja virkavapautusanomusta ¹¹⁾; toisen opiskelunneuvojan viran perustamista Kallion sivukirjastoon ¹²⁾; erillisen huonetilan vuokraamista Vallilan sivukirjaston sanomalehtisällyksi ¹³⁾; työtakkien hankkimista kaupunginkirjaston päällysvaatevartijoille ¹⁴⁾; määrärahan myöntämistä sairaalasivukirjaston Nikkilän osaston kirjakuljetusta varten ¹⁵⁾; uuden sivukirjaston perustamista Toukolaan ¹⁶⁾; lisätilojen hankkimista Töölön sivukirjastolle ¹⁷⁾; sanomalehtisalin valvojan palkkaamista Käpylän sivukirjastoon ¹⁸⁾; vieraanvaraisuuden osoittamista lastenkirjastokurssin osanottajille ¹⁹⁾; autojen pysäköimiskieltoa pääkirjaston katuosuudella ²⁰⁾; Toukolan sivukirjaston huoneistossa tehtävien sähköasennustöiden lisäkustannusten korvaamista Asunto-oy. Kaironkatu 2:lle ²¹⁾; ja kaupunginkirjaston Kallion sivukirjaston kalustomäärärahan siirtämistä v:een 1954 ²²⁾.

Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle asioista, jotka koskivat: Haagan sivukirjastolle varattavaa huoneistoa ²³⁾; Vartiokylän sivukirjaston huoneistoa ²⁴⁾; kirjastolautakunnan valvonnan alaisten yleishyödyllisten laitosten v:n 1952 avustusmäärärahojen

¹⁾ Eräät kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa. — ²⁾ Kirj.lk. 30. 1. 8 §. — ³⁾ S:n 27. 2. 27 §. — ⁴⁾ S:n 27. 2. 30 §. — ⁵⁾ S:n 27. 2. 35 §. — ⁶⁾ S:n 27. 2. 36 §. — ⁷⁾ S:n 27. 2. 37 §. — ⁸⁾ S:n 27. 2. 42 §. — ⁹⁾ S:n 24. 4. 54 §. — ¹⁰⁾ S:n 24. 4. 55 §. — ¹¹⁾ S:n 24. 4. 59 §. — ¹²⁾ S:n 24. 4. 60 §. — ¹³⁾ S:n 22. 5. 67 §. — ¹⁴⁾ S:n 19. 6. 79 §. — ¹⁵⁾ S:n 21. 8. 96 §. — ¹⁶⁾ S:n 21. 8. 104 §. — ¹⁷⁾ S:n 16. 10. 117 §. — ¹⁸⁾ S:n 13. 11. 124 §. — ¹⁹⁾ S:n 13. 11. 134 §. — ²⁰⁾ S:n 11. 12. 140 §. — ²¹⁾ S:n 11. 12. 141 §. — ²²⁾ S:n 11. 12. 143 §. — ²³⁾ S:n 30. 1. 5 §. — ²⁴⁾ S:n 27. 2. 38 §.

käyttöä ¹⁾; sekä niille myönnettävien v:n 1953 avustusmäärärahojen määrää ²⁾; Helsingin kaupungin kiinteän omaisuuden tarkastajien v:n 1952 kertomusta ³⁾; toisen opiskelunneuvojan viran perustamista Kallion sivukirjastoon ⁴⁾; Kirjoja Sokeille-yhdistyksen lisäavustusanomusta ⁵⁾; kaupungintilintarkastajien v:n 1952 tilintarkastuskertomusta ⁶⁾ ja Kirjoja Sokeille-yhdistyksen avustusanomusta v:lle 1954 ⁷⁾.

Kirjaston toiminta

Henkilökunta. Kertomusvuoden alussa oli kaupunginkirjaston palveluksessa 154 vakinaista viranhaltijaa.

Virkaero myönnettiin omasta pyynnöstä järjestelyapulaiselle P. Siukoselle kesäkuun 1 p:stä, vt. toimistoapulaiselle M. Pokelaiselle kesäkuun 10 p:stä, kirjastoamanuenssi L. Lanolle heinäkuun 1 p:stä, kirjastoamanuenssi P. Vilkamalle syyskuun 10 p:stä ja kirjastoamanuenssi E. Savoselle eläkeiän perusteella marraskuun 1 p:stä lukien.

Kaupunginkirjastoon nimitettiin seuraavat uudet viranhaltijat: Töölön sivukirjastonhoitajaksi filosofian kandidaatti A. Petra ja kirjastoamanuenssiksi filosofian kandidaatti P. Vilka huhtikuun 1 p:stä; järjestelyapulaiseksi valtiotieteiden kandidaatti M. Nyström heinäkuun 1 p:stä sekä opiskelunneuvojaksi filosofian kandidaatti V. Lumme tammi-kuun 1 p:stä 1954.

Sairaustilasto v. 1953

Vakinaiset viranhaltijat	Lukumäärä	% luvusta 154	Sairauspäiviä	% luvusta 1582
Kirjastoammatillinen henkilökunta ja järjestelyapulaiset	117	76.0	1 173	74.1
Toimisto- ja taloushenkilökunta	37	24.0	409	25.9
Yhteensä	154	100.0	1 582	100.0

Sairauspäiviä henkeä kohti $\frac{1\,582}{154} = 10.27$ päivää.

Kirjastokokoukset ja opintomatkat. Helsingissä 30. 5.—1. 6. pidetyille XV yleisille kirjastopäiville osallistui suurin osa kirjaston henkilökunnasta. Kirjastopäivillä esitelmöivät kirjastonjohtaja, dosentti U. Saarnio aiheesta: Filosofian merkitys kansankirjastotoiminnassa, sivukirjastonhoitaja, filosofian maisteri A. Petra aiheesta: Miten maakunta-kirjasto toimii ja osastonhoitaja E. Salovius aiheesta: Varhaisnuoriso kirjastoissa.

Norjassa, Trondheimissa 27. 6.—1. 7. pidettyyn VII pohjoismaiseen kirjastokokoukseen osallistui 15 kirjaston virkailijaa.

Ruotsissa, Tylösandissa 14. 9.—17. 9. pidettyyn ensimmäiseen angloskandinaaviseen kirjastokonferenssiin osallistui sivukirjastonjohtaja, filosofian maisteri E. Wirla.

Svenska Folkbibliotekariöförening'in 4. 10. Tukholmassa järjestämille kirjastonhoitajien päiville osallistui osastonhoitaja, filosofian maisteri R. Engman-Enari.

Helsingissä, Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa 30. 11.—5. 12. pidetyille lastenkirjastonhoitajien kursseille osallistui 13 kirjaston virkailijaa, lisäksi monet kuuntelivat tärkeimpiä luentoja. Kursseilla esitelmöi filosofian maisteri E. Wirla kirjastohuoneistojen ja kalustojen uusimisessa huomioonotettavista näkökohdista, osastonhoitaja E. Salovius lasten lukusalityöstä ja sadunkerronnasta kirjastossa sekä amanuenssi K. Salonen kirja-esittelyistä, -näyttelyistä ja tietokilpailuista lastenkirjastotyössä.

Pääkirjasto. *Suomalaisella lainausosastolla* järjestettiin 12 kulttuurin eri aloja koskevaa näyttelyä ja 11 sekä maailmankirjallisuuden että suomalaisen kirjallisuuden klassikkien tuotannon esittelyä.

Ruotsalaisen ja vieraskielisen kirjallisuuden lainausosastolla järjestettiin yhteensä 24 sekä kauno- että tietokirjallisuutta esittelevää näyttelyä. Lisäksi järjestettiin eräitä erikoisnäyttelyitä kirjallisuus- ym. juhlien johdosta.

¹⁾ S:n 27. 2. 25 §. — ²⁾ S:n 20. 3. 45 §. — ³⁾ S:n 20. 3. 46 §. — ⁴⁾ S:n 19. 6. 88 §. — ⁵⁾ S:n 19. 6. 89 §. — ⁶⁾ S:n 21. 8. 92 §. — ⁷⁾ S:n 18. 9. 108 §.

Yleisessä lukusalissa järjestettiin 7 eri tiedonaloja koskevaa näyttelyä.

Sekä lainausosastoilla että yleisen lukusalin eteisaulassa esiteltiin maalaustaidetta tai dejaljennöksiä.

Lasten lainausosastolla järjestettiin 5 eriaiheista tietokirjallisuuden esittelyä. Satu-osaston esittelytauluilla pidettiin vaihtuvia näytteitä eräiden klassillisten satujen parhaista kuvituksista.

Lasten lukusalissa jatkettiin tietokilpailujen pitämistä siten, että 7—9-vuotiaat saivat kahden viikon väliajoin ottaa osaa ns. kertatehtäviin, jotka olivat osittain askartelunluontoisia, osittain maantieteen, matematiikan, piirustuksen ja nuorisokirjallisuuden aloilta, kun taas 10-vuotiaat ja heitä vanhemmat jatkoivat tutustumistaan eri tieteenalojen saavutuksiin kahdessa 6 tehtävää käsittävässä sarjassa. Parhaille jaetut palkinnot saatiin Kustannusosakeyhtiö Otavalta ja Akateemisesta Kirjakaupasta. Lisäksi järjestettiin 4 merkkipäiviin liittyvää näyttelyä sekä esiteltiin lukusalissa olevia eri kielten oppikirjoja.

Kallion sivukirjasto. *Aikuisten lainausosastolla* järjestettiin 26 eri tiedonalojen esittelyä, joiden aihe usein liittyi kulttuurimerkkipäiviin ja ajankohtaisiin tapahtumiin tai sivukirjaston kerhojen ohjelmiin.

Opintolukusalissa esiteltiin erityisellä taidekirjallisuushyllyllä eri aikojen ja eri maiden taidetta. Lukusalin käyttäjiä varten järjestettiin yläaulaan 22 näyttelyä, joihin usein liittyi luettelo lukusalissa saatavissa olevasta, näyttelyn aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta.

Lasten lainausosastolla järjestettiin 24 tieto- ja kaunokirjallisuuden esittelyä. Satuikäisille pidettiin 26 suomenkielistä satuiltaa osanottajamäärän ollessa yhteensä 938.

Lasten ja nuorisokirjallisuudessa pidettiin edelleen päivittäin kuvakirjatunteja ns. kuvakirjaikäisille. Tietokilpailujen järjestämistä kouluikäisille jatkettiin. Kertomusvuoden aikana järjestettiin kaksi tietokilpailusarjaa. Kevätkaudella pidetty liittyi yleiseen historiaan ja siihen kuului 6 eri kilpailua. Syyskaudella pidetyn aiheena oli kirjallisuuden historia käsittäen neljä eri kilpailua. Osanottajien ikä oli 8—16 v. Parhaille vastaajille jaetut kirjapalkinnot lahjoitti Suomalainen Kirjakauppa. Tietokilpailujen välillä järjestettiin ns. tietokilpailutaululle yhteensä 11 eri tiedonalojen esittelyä. Nuorempia lukusalin käyttäjiä varten järjestettiin 30 kuvanäyttelyä, joiden aiheet liittyivät vuodenaikoihin tai muihin ajankohtaisiin asioihin sekä lähinnä satutunneilla kerrottuihin satuihin. Lasten lukusalin käyttäjiä varten järjestettiin yläaulaan 24 tiedon eri aloihin liittyvää näyttelyä.

Lasten lukusaliin, opintolukusaliin ja kerhuhuoneeseen hankittiin tarpeellista lisäkalustoa: tuoleja, pöytiä ja kaihtimia. Lisäksi saatiin Käpylän sivukirjastosta joukko sen entistä kalustoa lukusaleihin ja lainausosastolle.

Töölön sivukirjasto. Sekä aikuisten lainausosastolle että eteisen näyttelytaululle järjestettiin useita tietokirjallisuuteen liittyviä näyttelyitä, lainausosaston esittelyhyllyillä esiteltiin erikielisiä kirjauutuuksia sekä vanhempaa arvokasta kirjallisuutta.

Lasten osastolla pidettiin 21 satutuntia, joihin otti osaa yhteensä 171 lasta. Lisäksi pidettiin yksi maantieteellinen lukutunti. Kouluikäisille järjestettiin tietokilpailuja. Kysymykset oli jaettu kahteen sarjaan, joista toinen oli tarkoitettu 11 vuotta täyttäneille ja toinen nuoremmille. Kilpailujen aiheena olivat musiikki, löytöretket, syvänmeren elämä ja perhoset. Kilpailujen voittajille lahjoitti Suomalainen Kirjakauppa palkintokirjat.

Opintolukusalin kirjahyllyihin hankittiin varastotilan lisäämiseksi 9 yläkaappia.

Käpylän sivukirjasto. Aikuisten lainausosastolla järjestettiin 9 eri tiedonalojen näyttelyä.

Lasten osastolla pidettiin 10 satutuntia. Kouluikäisille järjestettiin 9 tietokilpailua. Palkintoina jaettiin Kustannusosakeyhtiö Otavan lahjoittamia tietokirjoja.

Kirjaston sisustustöitä jatkettiin. 24 lukupaikkaa sisältävä opintosali avattiin yleisölle marraskuun 13 p:nä. Salin sisustus on yhdenmukainen lainausosaston sisustuksen kanssa, jotka kummatkin on suunnitellut arkkitehti T. Laine.

Vallilan sivukirjasto. Aikuisten lainausosastolla suoritettiin perusteellisia maalaus-ym. korjaustöitä ja puolet osaston kirjahyllyistä uusittiin. Lasten lainausosastolle hankittiin uudet lainauspöydät ja -tuolit.

Eteläinen sivukirjasto. Aikuisten osastolla järjestettiin 7 eri tiedonalojen esittelyä, nuoriso-osastolla 6. Nuoriso-osastolla pidettiin neljä tietokilpailua, joiden tarkoituksena oli perehdyttää lapsia tietokirjallisuuden tuntemiseen ja hakuteosten käyttämiseen. Par-

haat vastaajat saivat palkinnoksi Suomalaisen Kirjakaupan lahjoittamia kirjoja. Pienimpiä kirjastonkäyttäjiä varten järjestettiin vuodenaikoihin tai juhlapäiviin liittyviä sekä myös satuaiheisia kuvanäyttelyitä.

Kalustotäydennyksenä hankittiin aikuisten osastolle kirjahyllyjä, aikakauslehtihylly sekä kirjojen esittelyhylly, jollainen saatiin myös nuoriso-osastolle.

Herttoniemen sivukirjasto. Kirjastossa järjestettiin 8 näyttelyä eri aiheista.

Kalustotäydennyksenä saatiin mm. kirjojen esittelyhyllyt sekä seinähyllyjä varasto-kirjojen säilyttämistä varten. Vuoden lopulla kirjasto sai myös puhelimen.

Lauttasaaren sivukirjasto. Tieteen ja taiteen eri aloilta järjestettiin useita näyttelyitä.

Kaluston täydennykseksi hankittiin muutamia uusia kirjahyllyjä.

Munkkiniemen sivukirjasto. Kertomusvuonna järjestettiin kolme tiedon eri alojen näyttelyä. Lisäksi esiteltiin esittelyhyllyillä valikoitua eri alojen tietokirjallisuutta sekä myös kaunokirjallisuutta. Aikuisten lainaussalissa asetettiin näytteille kotimaan ja maailman taiteen mestariteoksia taidejäljennöksinä.

Lasten osastolla järjestettiin värikuvanäyttelyitä, joiden aiheet liittyivät vuoden-aikoihin, kasvi- ja eläinmaailmaan sekä eri maihin ja maanosiin.

Malmin sivukirjasto. Aikuisia varten järjestettiin 13 eri tiedonalojen esittelyä. Lapsille järjestettiin 8 »viikon kysymys»-kilpailua. Hankittiin kalustotäydennyksenä kirjahyllyjä, aikakauslehtihyllyjä, kirjavaunut, kirjojen esittelyhyllyjä sekä pöytä ja tuoleja.

Oulunkylän sivukirjasto. Oulunkylän uuteen vanhainkotiin lähetettiin siirtokirjasto.

Pakilan sivukirjastossa järjestettiin 8 tietokirjallisuuden eri alojen esittelyä.

Muut sivukirjastot. Malmin lastenkodin kirjasto aloitti toimintansa 26 p:nä touko-kuuta. Sitä hoiti kaupunginkirjaston virkailija yhtenä päivänä viikossa. Syyskuussa aloittivat toimintansa Toivolan oppilaskodin ja Ryttylän koulukodin kirjastot. Niihin on kirjaston puolesta lähetetty jatkuvasti täydennettävät kirjakokoelmat, mutta kirjojen lainauksesta huolehti ko. laitosten opettajakuntaan kuuluva henkilö.

Kirjavarasto. Kirjavaraston luetteloista poistettiin 17 382 loppuunkulunutta nidosta, joista 6 398 pääkirjastoon, 2 697 Kallion, 4 352 Töölön, 550 Vallilan, 320 Käpylän, 407 Eteläisen, 3 Pasilan, 249 Haagan, 16 Herttoniemen, 219 Kulosaaren, 601 Lauttasaaren, 855 Munkkiniemen, 292 Malmin, 147 Oulunkylän, 68 Pakilan, 198 Sairaala-, 3 Tapanilan, 6 Pitäjänmäen ja 1 Vartiokylän sivukirjastoon kuuluneita kirjoja.

Kirjastoon hankittiin ja luetteloiitiin 60 745 uutta nidosta. Näistä tuli 14 853 pääkirjastoon, 14 818 Kallion, 3 839 Töölön, 2 797 Vallilan, 4 177 Käpylän, 1 801 Eteläisen, 472 Pasilan, 207 Toukolan, 1 131 Haagan, 1 727 Herttoniemen, 966 Kulosaaren, 2 817 Lauttasaaren, 2 118 Munkkiniemen, 1 751 Malmin, 687 Oulunkylän, 605 Pakilan, 581 Puistolän, 3 837 Sairaala-, 779 Tapanilan, 385 Pitäjänmäen, 208 Vartiokylän ja 189 Palkonnan sivukirjastoon.

Luetteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 486 242 nidosta ja vuoden lopussa 529 605 nidosta. Viimeksi mainituista oli 333 556 eli 63.0 % suomenkielistä, 167 048 eli 31.5 % skandinaavista ja 29 001 eli 5.5 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 91 765 580 mk:ksi ja vuoden päättyessä 113 808 946 mk:ksi. Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

Kirjallisuusluokka	Nidoksia	%
000 Ensyklopedia	8 707	1.6
100 Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	14 101	2.7
200 Uskonnot, mytologia	8 245	1.5
300 Yhteiskuntatieto	15 207	2.9
400 Maantiede, matkat, kansatiede	19 576	3.7
500 Matematiikka, luonnontieteet	15 684	3.0
600 Lääketiede, tekniikka, talous	25 126	4.7
700 Taide, liikuntakasvatus	20 995	4.0
800 Kirjallisuushistoria, kielitiede	20 950	3.9
900 Historia, elämäkerrat, sukututkimus	25 254	4.8
0—9 Kaunokirjallisuus	177 215	33.5

Kirjallisuusluokka	Nidoksia	%
I Uskonnot	8 269	1.6
II Historia, arkeologia ja elämäkerrat	22 318	4.2
III Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset ...	10 102	1.9
IV Romaanit, kertomukset ja sadut	44 283	8.4
V Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuudenhistoria ja taide	25 657	4.8
VI Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	11 267	2.1
VII Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous	14 623	2.8
VIII Kielitiede	2 722	0.5
IX Filosofia, siveysoppi, kasvatustieteet, kirja- ja kirjastotiede, urheilu sekä muut sekalaiset aineet	12 480	2.3
X Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aika- kaus- ja sanomalehdet ym.)	26 824	5.1
	529 605	100.0

Pääkirjaston ja sivukirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

	1953		1952	
Lainauspaikka	Nidoksia	%	Nidoksia	%
Pääkirjasto	207 721	39.2	199 266	41.0
Sivukirjasto:				
Kallion	97 597	18.4	85 476	17.6
Töölön	35 092	6.6	35 605	7.3
Vallilan	28 516	5.4	26 269	5.4
Käpylän	24 847	4.7	20 990	4.3
Eteläinen	16 467	3.1	15 073	3.1
Pasilan	10 132	1.9	9 663	2.0
Toukolan	207	0.4	—	—
Haagan	7 305	1.4	6 423	1.3
Herttoniemen	3 968	0.7	2 257	0.5
Kulosaaren	8 474	1.6	7 727	1.6
Lauttasaaren	14 684	2.8	12 468	2.6
Munkkiniemen	15 083	2.8	13 820	2.8
Malmin	9 793	1.8	8 334	1.7
Oulunkylän	5 116	0.9	4 576	0.9
Pakilan	4 537	0.8	4 000	0.8
Puistolan	4 242	0.8	3 661	0.8
Sairaala-	23 164	4.4	19 525	4.0
Tapanilan	4 968	0.9	4 192	0.9
Pitäjänmäen	3 657	0.7	3 278	0.7
Vartiokylän	2 219	0.4	2 012	0.4
Palokunnan	1 816	0.3	1 627	0.3
Yhteensä	529 605	100.0	486 242	100.0

Kirjalahjat. Kertomusvuonna vastaanotti kaupunginkirjasto kirjalahjoituksia seuraavilta: Alankomaiden, Argentinan, Englannin, Israelin, Kanadan, Kuban, Puolan, Romanian, Tanskan ja Unkarin lähetystöt, Akateeminen Kirjakauppa, Atlas kirjansitomoto, Editions Gautier-Languereau, Finlands Svenska Centralidrottsförbund, Helsingin kaupungin raittiuslautakunta, Helsingin Yliopiston Filosofinen Tiedekunta, Höganäs-Billesholms Aktiebolag, Invaliidisäätiö, Kansallis-Osake-Pankki, Kulutusosuuskuntien Keskusliitto, Lavansaaren historiatoimikunta, Maalaiskuntalehden toimitus, Nordisk Handelskalender, Pohjoismaiden Yhdyspankki, G. A. Serlachius Oy., Stockholms Stadsbibliotek, Suomalaisten Teknikkojen Seura, Geologinen tutkimuslaitos, Suomen Historiallinen Seura, Suomen Puuteollisuusinsinöörien Yhdistys, Suomi-Kiina-Seura, Suomi-Neuvostoliitto-Seura, Suomi-Tšekkoslovakia-Seura, Svenska Litteratursällskapet i Finland, Sällskapet bokvänner, Werner Söderström Oy., Turun kaupunginhallitus, Turun kaupungin tilastotoimisto, ulkoasiainministeriö, Vihurin rahaston johtokunta, Viikkosanomat, Yhdys-

valtain tiedoitustoimisto, Yhteiskunnallinen Korkeakoulu, ylioppilas I. Aronen, rouva R. Autere, kirjailija K.-H. Bolay, professorin rouva E. Brenner, miss E. Deering, sir W. G. Dilworth, rouva M. Galotschkin, kouluneuvoksetar H. Haahtela, neiti M. Härkönen, hal-
lintonneuvos A. Inkinen, herra T. Kovero, rouva S. Kuitunen, lehtori O. Lehtokari, filoso-
fian maisteri P. H. Lindberg, mr H. H. Monk, rouva H. Nymanin kuolinpesä, neiti M.
Peterman, miss F. Peters, herra J. Pousár, kirjailija J. Rössel, rouva E. Strandman, mais-
teri E. Tuokkola, diplomi-insinööri K. Uusitalo, mrs R. Washbourn ja rouva E. Vuorinen.

Aukioloajat. Pääkirjastossa ja Kallion sivukirjastossa lainausosastot olivat avoinna
arkipäivisin klo 10—20, aikuisten lukusalit sekä arkipäivisin että sunnuntaisin klo 10—22
ja sanomalehtisalit klo 8—22. Pääkirjaston sanomalehtilukusali kuitenkin 1. 5. alkaen
klo 8—20. Lasten lukusalit olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20 sekä sunnuntaisin klo
15—20. Pyhä- ja juhlapäivisin kirjasto oli avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä,
pitkänäperjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntaina lukusalit klo 15—20, vappuna ja
itsenäisyyspäivänä lukusalit klo 10—20, juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä joulu-
aattona ja joulupäivänä suljettuina, muina päivinä niinkuin sunnuntaisin; Vallilan, Töö-
lön, Käpylän, Eteläisen, Lauttasaaren, Munkkiniemen ja Malmin lainausosastot olivat
avoinna klo 10—20; Haagan, Kulosaaren, Oulunkylän, Pasilan, Pakilan, Puistolan ja
Tapanilan maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15—20 sekä keskiviikko-
isin ja lauantaisin klo 13—18; Pitäjänmäen maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin
klo 16—20; Vartiokylän maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 18—20; Hertto-
niemen maanantaisin ja torstaisin klo 15—19; sekä sairaalasivukirjastot potilaita varten
Kivelän, Marian ja Auroran sairaaloissa arkipäivisin klo 11.30—18.30; Nikkilän sairaa-
lassa ja Tuberkuloosiparantolassa klo 11.30—20 sekä Malmin sairaalassa tiistaisin ja
torstaisin klo 11—16. Henkilökuntaa varten Kivelän sairaalassa keskiviikkoisin klo
18—20.30; Marian sairaalassa tiistaisin klo 18—20.30; Nikkilän sairaalassa maanantaisin
klo 18—20.30 ja perjantaisin klo 14—16; Malmin sairaalassa tiistaisin ja torstaisin klo
14—15; Tuberkuloosiparantolassa tiistaisin klo 18—20.30; Auroran sairaalassa keskiviik-
koisin klo 13—20.30. sekä Sofianlehdon vastaanottokodissa maanantaisin ja perjantaisin
klo 17—19.

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä v. 1953 ja 1952 oli seuraava:

Lainauspaikka	1 9 5 3			1 9 5 2		
	Lainaus- päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäi- vää kohden	Lainaus- päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäi- vää kohden
Pääkirjasto	300	499 817	1 666	301	442 623	1 471
Sivukirjasto:						
Kallion	300	301 677	1 006	301	270 200	898
Töölön	300	140 940	470	301	129 287	430
Vallilan	300	82 468	275	301	80 439	267
Käpylän	300	96 274	321	301	73 589	244
Eteläisen	300	59 320	198	301	58 926	196
Pasilan	299	14 778	49	300	15 270	51
Haagan	299	20 703	69	300	18 182	61
Herttoniemen	299	21 375	71	84	4 444	53
Kulosaaren	297	9 892	33	300	9 055	30
Lauttasaaren	300	66 175	221	301	55 410	184
Munkkiniemen	300	57 749	192	301	54 006	179
Malmin	300	38 188	127	290	33 831	117
Oulunkylän	299	17 022	57	300	14 506	48
Pakilan	300	22 578	75	300	20 710	69
Puistolan	296	22 706	77	300	18 029	60
Tapanilan	298	22 870	77	298	20 664	69
Pitäjänmäen	148	12 441	84	149	10 730	72
Vartiokylän	149	4 119	28	105	4 744	45
Sairaala-	300	110 506	368	300	88 197	294
Palokunnan	99	1 767	18	101	1 710	17
Yhteensä	—	1 623 365	5 482	—	1 424 552	4 855

Suurin määrä päivässä annettuja kirjalainoja oli 9 317 oltuaan v. 1952 8 850.

Aikuisten sekä lasten ja nuorison suhteellinen osuus lainausliikkeeseen oli eri lainauspaikoilla seuraava:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjalainat %	Lasten ja nuorison kirjalainat %
Pääkirjasto	76.7	23.3
Sivukirjasto:		
Kallion	67.5	32.5
Töölön	65.3	34.7
Vallilan	60.3	39.7
Käpylän	53.1	46.9
Eteläinen	56.1	43.9
Pasilan	53.7	46.3
Haagan	44.7	55.3
Herttoniemen	34.5	65.5
Kulosaaren	48.4	51.6
Lauttasaaren	52.4	47.6
Munkkiniemen	51.7	48.3
Malmin	51.4	48.6
Oulunkylän	46.1	53.9
Pakilan	49.3	50.7
Puistolan	40.0	60.0
Sairaala-	86.1	13.9
Tapanilan	33.1	66.9
Pitäjänmäen	38.2	61.8
Vartiokylän	43.7	56.3
Palokunnan	100.0	—
Yhteensä	65.7	34.3
(1952)	66.4	33.6

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa myöskin on otettu huomioon aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjalainat					Lasten ja nuorison kirjalainat					Kirjalainat kaikkiaan				
	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yh- teensä	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yh- teensä	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yhteensä
	Luku	%	Luku	%	Luku	Luku	%	Luku	%	Luku	Luku	%	Luku	%	Luku
Pääkirjasto	223 472	58.3	159 946	41.7	383 418	102 206	87.6	14 193	12.2	116 399	325 678	65.2	174 139	34.8	499 817
Sivukirjasto:															
Kallion	133 020	65.3	70 653	34.7	203 673	88 899	90.7	9 105	9.3	98 004	221 919	73.6	79 758	26.4	301 677
Töölön	60 798	66.0	31 286	34.0	92 084	43 942	90.0	4 914	10.0	48 856	104 740	74.3	36 200	25.7	140 940
Vallilan	34 159	68.7	15 571	31.3	49 730	29 719	90.8	3 019	9.2	32 738	63 878	77.5	18 590	22.5	82 468
Käpylän	34 419	67.3	16 709	32.7	51 128	41 693	92.4	3 453	7.6	45 146	76 112	79.1	20 162	20.9	96 274
Eteläinen	23 233	69.8	10 038	30.2	33 271	23 598	90.6	2 451	9.4	26 049	46 831	78.9	12 489	21.1	59 320
Pasilan	5 177	65.3	2 754	34.7	7 931	5 843	85.3	1 004	14.7	6 847	11 020	74.6	3 758	25.4	14 778
Haagan	6 822	73.8	2 428	26.2	9 250	10 621	92.7	832	7.3	11 453	17 443	84.3	3 260	15.7	20 703
Herttoniemen	5 236	71.0	2 141	29.0	7 377	13 305	95.0	693	5.0	13 998	18 541	86.7	2 834	13.3	21 375
Kulosaaren	3 304	69.0	1 486	31.0	4 790	4 688	92.0	414	8.0	5 102	7 992	80.8	1 900	19.2	9 892
Lauttasaaren	23 420	67.6	11 236	32.4	34 656	28 394	90.1	3 125	9.9	31 519	51 814	78.3	14 361	21.7	66 175
Munkkiniemen	21 128	70.8	8 722	29.2	29 850	24 946	89.4	2 953	10.6	27 899	46 074	79.8	11 675	20.2	57 749
Malmin	12 925	65.8	6 717	34.2	19 642	17 282	93.2	1 264	6.8	18 546	30 207	79.1	7 981	20.9	38 188
Oulunkylän	5 165	65.8	2 682	34.2	7 847	8 595	93.7	580	6.3	9 175	13 760	80.8	3 262	19.2	17 022
Pakilan	7 978	71.7	3 155	28.3	11 133	10 555	92.2	890	7.8	11 445	18 533	82.1	4 045	17.9	22 578
Puistolan	5 286	58.3	3 790	41.7	9 076	12 349	90.6	1 281	9.4	13 630	17 635	77.7	5 071	22.3	22 706
Sairaala-	48 188	50.7	46 907	49.3	95 095	13 821	89.7	1 590	10.3	15 411	62 009	56.1	48 497	43.9	110 506
Tapanilan	5 305	70.1	2 263	29.9	7 568	13 864	90.6	1 438	9.4	15 302	19 169	83.8	3 701	16.2	22 870
Pitäjänmäen	3 462	72.8	1 291	27.2	4 753	7 092	92.2	596	7.8	7 688	10 554	84.8	1 887	15.2	12 441
Vartiokylän	1 193	66.2	608	33.8	1 801	2 166	93.4	152	6.6	2 318	3 359	81.5	760	18.5	4 119
Palokunnan	984	55.7	783	44.3	1 767	—	—	—	—	—	984	55.7	783	44.3	1 767
Yhteensä	664 674	62.4	401 166	37.6	1 065 840	503 578	90.3	53 947	9.7	557 525	1 168 252	72.0	455 113	28.0	1 623 365
(1952)	598 027	63.3	347 396	36.7	945 423	432 723	90.3	46 406	9.7	479 129	1 030 750	72.4	393 802	27.6	1 424 552

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulukko:

Lainauspaikka	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pääkirjasto	340 635	68.2	133 758	26.8	25 424	5.0	499 817	30.8
Sivukirjasto:								
Kallion	273 103	90.5	26 814	8.9	1 760	0.6	301 677	18.6
Töölön	99 198	70.4	37 931	26.9	3 811	2.7	140 940	8.7
Vallilan	71 431	86.6	10 769	13.1	268	0.3	82 468	5.1
Käpylän	82 520	85.7	12 810	13.3	944	1.0	96 274	5.9
Eteläisen	45 524	76.7	13 782	23.3	14	0.0	59 320	3.6
Pasilan	13 052	88.3	1 725	11.7	1	0.0	14 778	0.9
Haagan	15 947	77.0	4 719	22.8	37	0.2	20 703	1.3
Herttoniemen	20 287	95.0	946	4.4	142	0.6	21 375	1.3
Kulosaaren	3 916	39.6	5 779	58.4	197	2.0	9 892	0.6
Lautasaaren	47 783	72.2	17 773	26.8	619	1.0	66 175	4.1
Munkkiniemen	41 636	72.1	15 159	26.2	954	1.7	57 749	3.5
Malmi	35 582	93.2	2 550	6.7	56	0.1	38 188	2.4
Oulunkylän	13 762	80.9	3 188	18.7	72	0.4	17 022	1.0
Pakilan	22 173	98.2	405	1.8	—	—	22 578	1.4
Puistolan	21 829	96.2	735	3.2	142	0.6	22 706	1.4
Sairaala-	87 194	78.9	21 130	19.1	2 182	2.0	110 506	6.8
Tapanilan	21 201	92.7	1 661	7.3	8	0.0	22 870	1.4
Pitäjänmäen	9 461	76.1	2 978	23.9	2	0.0	12 441	0.8
Vartiokylän	3 927	95.3	192	4.7	—	—	4 119	0.3
Palokunnan	1 433	81.1	324	18.8	10	0.6	1 767	0.1
Yhteensä	1 271 594	78.3	315 128	19.4	36 643	2.3	1 623 365	100.0
(1952)	1 093 541	76.8	300 856	21.1	30 155	2.1	1 424 552	100.0

Kirjavaraston eri kirjallisuusluokista lainattujen nidosten luku ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Kirjallisuusluokka	Kirjalainoja kaikkiaan	%
000. Ensyklopedia	11 723	0.7
100. Filosofia, kulttuurihistoria, kasvatustiede	35 203	2.2
200. Uskonnot, mytologia	16 511	1.0
300. Yhteiskuntatiede	21 458	1.3
400. Maantiede, matkat, kansatiede	83 423	5.1
500. Matematiikka, luonnontieteet	42 407	2.6
600. Lääketiede, tekniikka, talous	64 692	4.0
700. Taide, liikuntakasvatus	59 315	3.7
800. Kirjallisuuden historia, kielitiede	53 951	3.3
900. Historia, elämäkerrat, sukututkimus	66 430	4.1
0—9. Kaunokirjallisuus	1 168 252	72.0
Yhteensä	1 623 365	100.0

Lainajat. Kotilainoja sai kaikkiaan 67 544 henkilöä, joista uusia oli 21 982. Suomenkielisiä lainaajia oli 56 532 eli 83.7 %, ruotsinkielisiä 10 852 eli 16.1 % ja muunkielisiä 160 eli 0.2 %. V. 1952 lainaajien lukumäärä oli 62 950 henkilöä, joista 51 987 eli 82.6 % suomenkielisiä, 10 794 eli 17.1 % ruotsinkielisiä ja 169 eli 0.3 % muunkielisiä. Suomenkielisten lainaajien lukumäärän prosenttiluku lisääntyi siis 1.1 %, ruotsinkielisten vähentyessä 1.0 % ja muunkielisten 0.1 %. Aikuisia oli 53 173 eli 78.7 % sekä lapsia ja nuorisoa 14 371 eli 21.3 %. V. 1952 olivat vastaavat prosenttiluvut 78.1 ja 21.9. Aikuisista lainaajista oli miehiä 25 020 eli 47.0 % (47.4 % v. 1952) ja naisia 28 153 eli 53.0 % (52.6 % v. 1952). Nuorista lainaajista oli poikia 7 800 eli 54.3 % (53.3 % v. 1952) ja tyttöjä 6 571 eli 45.7 % (46.7 % v. 1952).

Lukusalit. Pääkirjaston opintosali, yleinen lukusali ja sanomalehtisali olivat avoinna 361 ja lasten lukusali 300 päivää. Kallion sivukirjastossa olivat aikuisten ja lasten lukusalit sekä sanomalehtisali avoinna 361 päivää. Vallilan sivukirjastossa oli aikuisten lukusali avoinna 361 päivää ja lasten lukusali 300 päivää. Vastaavat aukiolopäivät olivat Käpylässä 361, Pasilassa 361 ja 299, Töölön sivukirjastossa 361 ja 300, Eteläisessä sivukirjastossa 355 ja 300, Haagassa 299, Kulosaaressa 297, Lauttasaaressa, Munkkiniemessä ja Malmilla 300, Puistolassa 296 ja Tapanilassa 298 päivää.

Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1953 ja 1952 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kirjasto	Opinto- salit	Aikuisten lukusalit	Sanoma- lehtisali	Lasten lukusalit	Käyntejä kaikkiaan	Paivää kohden
Pääkirjasto	39 620	66 652	197 936	60 378	364 586	1 054
Sivukirjasto:						
Kallio	—	49 053	198 017	106 380	353 450	979
Töölö	—	52 692	—	41 338	94 030	285
Vallila	—	—	68 465	46 254	114 719	347
Käpylä	—	727	68 293	56 420	125 440	347
Eteläinen	—	—	68 102	34 397	102 499	313
Pasila	—	—	14 851	4 787	19 638	60
Haaga	—	—	3 134	6 083	9 217	31
Kulosaari	—	—	2 204	3 572	5 776	19
Lauttasaari	—	—	30 278	59 860	90 138	300
Munkkiniemi	—	—	33 518	42 447	75 965	253
Malmi	—	—	7 425	13 765	21 190	71
Puistola	—	—	2 182	9 898	12 080	41
Tapanila	—	—	3 905	9 295	13 200	44
Yhteensä	39 620	169 124	698 310	494 874	1 401 928	3 797
(1952)	16 634	190 406	641 475	340 005	1 188 520	3 748

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli yleisön käytettävänä seuraavat määrät:

Kirjasto	Aikakauslehti		Sanomalehti		Kirjasto	Aikakauslehti		Sanomalehti	
	luku	kpl	luku	kpl		luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	501	560	82	116	Pakila	27	27	—	—
Sivukirjasto:					Oulunkylä	24	24	—	—
Kallio	327	388	75	103	Malmi	84	84	—	—
Vallila	101	114	42	65	Tapanila	26	26	3	3
Käpylä	134	161	41	53	Puistola	27	27	—	—
Pasila	59	62	23	25	Kulosaari	39	39	—	—
Töölö	168	179	26	33	Herttoniemi ...	37	37	—	—
Eteläinen	102	119	29	44	Vartiokylä	12	12	3	3
Lauttasaari	73	73	1	1	Sairaalakirjasto:				
Munkkiniemi ...	94	94	12	12	Auroran sair. ...	7	11	—	—
Haaga	35	35	—	—	Nikkilän » ...	4	28	10	78
Pitäjänmäki ...	12	12	2	2	Tub. parant. ...	—	—	7	60
Yhteensä	1 893	2 112	356	598					

Opintokerhotyö. Kirjaston yhteydessä toimi useita opintokerhoja, joiden tarkoituksena oli antaa kirjastonkäyttäjille virikettä ja tukea heidän opiskelu- ja sivistyspyrkimyksiinsään ottamalla käsiteltäväksi henkisen elämän keskeisiä ongelmia ja luomalla syväliempää kontaktia kirjaston käyttäjien ja virkailijoiden välille. Kertomusvuoden aikana olivat toiminnassa seuraavat opintokerhot: pääkirjastossa filosofian, psykologian, logiikan ja suomalaisen kirjallisuuden kerhot sekä Studienzirkel für deutsche Literatur, Kallion sivukirjastossa kirjallisuuserho, psykologinen opintokerho ja esperantokerho, Käpylän sivukirjastossa filosofian kerho ja Malmin sivukirjastossa yleisaiheinen opintokerho.

Pääkirjasto. Filosofian kerhon puheenjohtajana toimi kirjastonjohtaja, dosentti U. Saarnio. Kerho kokoontui kerran viikossa läpi vuoden, ja siinä oli 183 jäsentä. Kokouksissa

oli läsnä keskimäärin 21 jäsentä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät, joiden pohjalla keskusteltiin: ylioppilas A. Ahola: Äärettömyyden asteista, Neljän värin probleema, Äärettömän pienen käsitteestä, Tasoista, Tulevaisuuden käsite, Todellisuudesta, Platonin »Phaidon»; filosofian maisteri T. Harjanne: Buddhan oppi uskontona; ylioppilas H. Kauppi: Ihmisen miellejuoksusta; filosofian maisteri R. Kauppi: Pythagoralainen filosofia, Aristoteleen logiikka, Aristoteleen oppi lauseesta ja päättelystä; filosofian maisteri S-L. Meri: Mitä on kasvatus?; ylioppilas A. Ruuskanen: Goethen maailmankatsomuksesta; dosentti U. Saarnio: Nicolai Hartmann, Alfred North Whitehead, Thomismi katolilaisuuden filosofiana, Matemaattinen logiikka, Äärettömän suuren käsitteestä, Immanuel Kant I—II, Immanuel Kantin transcendentiaalinen estetiikka, Logiikan geometria, Immanuel Kantin transcendentiaalinen analytiikka I—II, Immanuel Kantin transcendentiaalinen dialektiikka, Kontinuum-probleema, Immanuel Kantin transcendentaalet ideat, Immanuel Kantin etiikka, Kategorinen imperatiivi, Immanuel Kantin sovellettu etiikka, Immanuel Kantin estetiikka, Järjestyslukuista, Joukko-opin käsitteitä, Onko eetillistä pahaa olemassa?, Nikolaus Cusanuksen filosofiaa I—III; filosofian maisteri A. Savolahti: Maan rakenne; ylioppilas S. Sivenius: Platonin »Phaidros», Neliulotteisesta avaruudesta; filosofian tohtori K. Sorainen: Filosofia ja ideologia; filosofian maisteri T. Telakivi: Psykiatrian historiaa; filosofian maisteri T. Voutilainen: Historian kausaliteettiprobleemasta, Totuusfunktiot ja empiirinen kuvaus, Empiiristen riippuvaisuussuhteiden formaalinen sisällös.

Helluntaipäivänä 24. 5. kerho järjesti juhlan Käpylän sivukirjastossa. Filosofian maisteri R. Kauppi piti esitelmän aiheesta Phyttagoras ja hänen koulukuntansa. Musiikkiohjelmaa esitti mm. kerhon kuoro rouva Ch. Saarnion johtamana.

Kerhon joulujuhla vietettiin 15. 12. Ohjelmassa oli filosofian maisteri R. Kaupin esitelmä Epiktetoksesta, kuorolaulua sekä lausuntaa.

Psykologian kerhon johtajana toimi filosofian maisteri S-L. Meri. Kerho kokoontui 6 kertaa. Jäseniä oli yhteensä 125. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 45 jäsentä. Pidettiin seuraavat esitelmät: filosofian maisteri S-L. Meri: Henkistä kehitystä estäviä tekijöitä I—II; professori L. Saarnio: Ihmiskasvot psykiatrian valossa, Psykiatria ja kaunokirjallisuus; filosofian maisteri T. Telakivi: Aivotoinninnoista; filosofian maisteri H. Valve: Lääketieteellisestä psykologiasta Saksassa.

Logiikan kerhon johtajana toimi filosofian maisteri R. Kauppi. Kerho kokoontui kerran viikossa ja siinä oli 31 jäsentä. Keskustelun pohjana käytettiin Wedbergin teosta »Johdatus nykyiseen logiikkaan» ja Marc-Wogaun teosta »Modern logik».

Suomalaisen kirjallisuuden kerhon johtajana toimi kirjailija L. Heikkilä. Kerho kokoontui 11 kertaa, osanottajia oli yhteensä 313, kussakin kerhoillassa keskimäärin 34. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: professori M. Haavio: Kansanrunoutemme tutkimus; pääjohtaja A. Kivimaa: Teatterimaailmasta; Suomen Akatemian jäsen, professori V. A. Koskenniemi: Aforismi — taide; dosentti T. Mustanoja: Kirjoittamisen tekniikka; pater Paillard: Den katolska litterära rörelsen i Frankrike i vår tid; filosofian tohtori V. Suomi: Nuori Volter Kilpi; taiteilija E. Tanttu: Kirjojen kuvittamisesta; taiteilija E. Tompuri: Suuret ohjaajat. Lisäksi esiintyivät seuraavat kirjailijat: runoilija G. Björling esittelijänään filosofian maisteri K. Laitinen, teatterinjohtaja O. Paavolainen sekä filosofian tohtori S. Pälä esittelijänään yhteiskuntatieteiden kandidaatti M. Hälli.

Saksankielisen Deutsche Literatur-kerhon puheenjohtajana toimi kirjailija K-H. Bolay. Kerho kokoontui 24 kertaa ja siihen kuului yhteensä 104 jäsentä. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 13 jäsentä. Kirjailija K-H. Bolay piti seuraavat esitelmät: Hermann Hesse I—II, Remarque: Funkeleben, Plievier: Moskau sekä Plievier: Stalingrad, Jordan: Verdrängung und Komplementarität, Jaspers: Vom Ursprung und Ziel der Geschichte I—II, Die deutschen Satiriker, Thomas Mann I—II, Gertrud von le Fort, Unsere Zeit als Erlebnis in der modernen deutschen Dichtung I—II, Der Träger des europäischen Literaturpreises Werner Warsinsky I—II, Robert Musil I—II, Rainer Maria Rilke I—II, Leben und Werk Franz Werfels, Leben und Werk Franz Kafkas, Mendelssohn: Der Geist in der Despotie, Leben und Werk Stefan Zweigs ja Deutsche Buchneuheiten Herbst 1953. Filosofian maisteri H. Valve piti lisäksi esitelmän aiheesta Hermann Hesse: Glasperlenspiel. Kerholla oli 13. 12. joulujuhla, jossa mm. kirjailija K-H. Bolay piti esitelmän aiheesta Deutsche Lyrik.

Kallion sivukirjasto. Kirjallisuuserkerho johti filosofian maisteri E. Wirla. Kerho kokoontui 5 kertaa. Jäseniä oli kaikkiaan 64 ja kokouksissa läsnä keskimäärin 17 jäsentä.

Kirjallisuuskerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: filosofian maisteri R. Engman-Enari: Myytti ja rakkaus Jean Anouilh'in kuvaamana, Henri de Toulouse-Lautrec; filosofian maisteri A. Laurila: Sam Besekowin teatterikäsitksistä; toimittaja E. Saksela: Johannes Linnankosken Ikuinen taistelu; filosofian maisteri E. Wirla: T. S. Eliotin ja Christopher Fry'n näytelmistä.

Psykologista opintokerhoa johti filosofian maisteri A. Olamaa. Kerho kokoontui 6 kertaa ja jäseniä oli yhteensä 127, kussakin kokouksessa keskimäärin 17. Kertomusvuonna pidettiin seuraavat esitelmät: filosofian maisteri V. Lumme: Yhteisöjen sielunelämästä nykyaikaisen sosiaalipsykologian valossa; ylioppilas K. Noro: Unien luonne; dosentti U. Saarnio: Tahdonvapaus ja itsehillintä, Äärettömyyden käsite maailmankatsomuksessa; filosofian maisteri T. Telakivi: Aivot ja hermot; mekaanikko S. Virtanen: Itseopiskelun syitä ja seurauksia.

Esperantokerho, jota johti kansakoulunopettaja H. Koivu, kokoontui kaksi kertaa kuukaudessa. Saapuvilla olevien jäsenten lukumäärä oli yleensä 8—14. Kerho toimi puheharjoituskerhona esperantokielen taitoisille. Keskustelujen ja esitelmien aiheina olivat kerhon jäsenten ulkomaanmatkat, ulkomainen kirjeenvaihto, esperantoliikkeen historia sekä päivän tapahtumat. Kieliopin ja sanaston kertausta suoritettiin korttileikin avulla.

Käpylän sivukirjasto. Filosofian kerhon puheenjohtajana toimi ylioppilas S. Sivenius. Kerho kokoontui 18 kertaa. Siihen ilmoittautui kaikkiaan 44 henkeä ja kuhunkin kokoukseen osallistui keskimäärin 12 jäsentä. Kerhokokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät: dosentti U. Saarnio: A. N. Whitehead, Amatööriopiskelusta, Äärettömän käsitteestä, Ylinumeroituvasta hyvinjärjestyksestä, Cantorin transfiniittisesta lukujärjestelmästä I—IV; ylioppilas S. Sivenius: Eräs länsimaisen taiteen kehitysvaihe, Ajustuskalkyylista, Filosofian käsitteestä, Neliulotteisesta avaruudesta sekä Saarnion arvoteoriasta I—V; filosofian maisteri T. Voutilainen: Lausekalkyylista.

Malmin sivukirjasto. Opintokerhoa, joka kokoontui 23 kertaa, johti kirjastonhoitaja A. Talvela. Jäseniä oli kaikkiaan 26, kokouksissa keskimäärin 7 henkeä. Opintokerhossa luettiin Vappu Roosin teosta Suuri maailmankirjallisuus ja esitettiin näytteitä käsiteltävien kirjailijoiden tuotannosta. Lisäksi pidettiin keskustelukokouksia, joissa esitettiin seuraavat alustukset: ylioppilas R. Kantanen: Itsemurhat suomalaisissa novelleissa ja niiden suhde kansanluonteeseen; agronomi P. Korhonen: Totuuden olemus, Lähimmäistemme arvostelemisesta; filosofian maisteri A. Laurila: Sam Besekowin teos Kirjailijan kynästä näyttämöesitykseen; filosofian maisteri M. Mela: Kuinka Helsinki kasvaa; pastori R. Pesonen: Onko kristinusko paras uskonto?; kirjastonhoitaja A. Talvela: Syksyllä 1952 tehty kotimainen opintomatka.

Kalliolan vapaaopiston haaraosastona toimiva lausuntakerho kokoontui kirjastossa kaikkiaan 27 kertaa.

Kirjaston esittelyt. Pääkirjastossa ja monissa sivukirjastoissa kävi kertomusvuoden aikana useita sekä ulkomaisia että kotimaisia vierailijoita, joille eri osastojen esittelyn yhteydessä selostettiin kirjaston historiaa, sen nykyisiä toimintamuotoja, lainaustilastoa jne. Näistä mainittakoon seuraavat:

Ryhmä Ruotsin kirjastokoulun opiskelijoita kirjastokonsulentti K. Munck af Rosen-skiöl'din johdolla tutustui pääkirjastoon sekä Kallion, Käpylän ja Munkkiniemen sivukirjastoihin. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastolinjan opiskelijoille esiteltiin pääkirjastoa sekä Kallion, Käpylän ja Munkkiniemen sivukirjastoja. XV yleisten kirjastopäivien ja Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa pidettyjen lastenkirjastonhoitajien kurssin osanottajille esiteltiin pääkirjastoa ja Käpylän sivukirjastoa. Osa Helsingin virkamiesyhdistyksen jäsenistä tutustui Kallion sivukirjastoon, jota esiteltiin myös Helsingin kaupungin ammatinvalintapsykologin johdolla tutustumiskäynnillä olleelle ryhmälle keskikoulun päättäneitä nuoria. Töölön sivukirjastoa esiteltiin Helsingin kaupungin ja valtion sairaanhoitajatakoulujen oppilaille, ensinmainitut tutustuivat myös sairaalasivukirjaston eri osastoihin. Suomen Kirjastoseuran opintokerho vieraili Käpylän sivukirjastossa ja Munkkiniemen sivukirjastoa esiteltiin Invalidisäätiön ammattikoulun oppilaille. Useat yksityiset muiden kaupunkien tai maalaiskuntien kirjastonhoitajat tekivät opintokäyntejä sekä pääkirjastoon että sivukirjastoihin. Lisäksi esiteltiin pääkirjastoa ja eräitä sivukirjastoja useille kansakoulujen ja oppikoulujen luokille, jotka opettajiensa johdolla tulivat kirjastoon opintokäynnille.

Juhlallisuudet. Ruotsin kirjastokoulun opiskelijoiden Helsingissä käynnin johdosta järjestettiin 26. 3. pääkirjastossa illanvietto, jonka ohjelmassa oli kirjastonjohtaja, dosentti U. Saarnion tervehdyspuhe, kirjaston kuoron lauluesityksiä, runoilija B. Mören esittämää lausuntaa ja filosofian maisteri B. Carpelanin esitelmä opiskelunneuvonnasta sekä filosofian maisteri S-L. Meren esitelmä sairaalakirjastotoiminnasta. Tilaisuuteen oli ruotsalaisten vieraiden lisäksi kutsuttu kirjastolautakunta sekä kirjaston virkailijakuntaa.

Musiikkikirjastotoiminnan esittelytilaisuus kutsuvieraille pidettiin 4. 4. Kämpylän sivukirjastossa. Säveltäjä S. Nummi piti esitelmän musiikkikirjaston ideologisesta pohjasta. Lisäksi oli laulu- ja pianoesityksiä.

Lastenkirjastonhoitajien kurssin osanottajia varten järjestettiin pääkirjastossa illanvietto 4. 12. Ohjelmassa oli dosentti U. Saarnion tervehdyssanat, kuorolaulua, filosofian maisteri R. Kaupin esitelmä Kirjastokasvatuksellisia näkökohtia lastenkirjastotyössä, filosofian maisteri E. Elonheimon ja kirjailija K-H. Bolayn esittämää lausuntaa sekä filosofian maisteri B. Carpelanin esitelmä Rainer Maria Rilkeästä.

Kaupunginkirjaston virkailijakunnan perinteellinen pikkujoulujuhla pidettiin 6. 12. Kämpylän sivukirjastossa. Ohjelmassa oli laulu- ja pianoesityksiä. Kirjailija K-H. Bolay luki omia runojaan ja ylioppilas S. Sivenius puhui Ihmisyhteyden tunnosta.

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat v. 1953 2 504 930 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk
Kirjasakot ja sekalaiset tulot	2 200 000	2 306 908
Kaupunginkirjaston valtionapu	150 000	—
Henkilökunnan luontoisedut	202 980	181 510
Henkilökunnan käteisvuokrat	16 512	16 512
Yhteensä	2 569 492	2 504 930

Menot. V:n 1953 talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 126 762 206 mk, johon vuoden aikana merkittiin tilisiirtoina lisää 1 753 465 mk, joten käytettävissä oli 128 515 671 mk. Menot tilien mukaan nousivat 125 723 091 mk:aan jakaantuen seuraaviin menoeriin:

Menoerä	Määrärahat, mk	Menot tilien ¹⁾ mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot	189 000	139 700	+ 49 300
Vakinaiset viranhaltijat	62 835 230	62 530 792	+ 304 438
Tilapäiset viranhaltijat	1 734 507	1 751 424	— 16 917
Vuosilomakustannukset	3 304 042	3 299 749	+ 4 293
Muut palkkamenot	8 302 571	6 692 890	+ 1 609 681
Vuokra	5 243 346	5 229 852	+ 13 494
Lämpö	3 535 850	2 077 037	+ 1 458 813
Valaistus	1 790 000	2 209 068	— 419 068
Siivoaminen	887 680	886 192	+ 1 488
Vedenkulutus	27 675	26 426	+ 1 249
Puhtaanapito	178 370	180 840	— 2 470
Kaluston hankinta	5 297 400	5 268 369	+ 29 031
Kaluston kunnossapito	400 000	399 916	+ 84
Painatus	600 000	700 000	— 100 000
Kirjallisuus ja sidonta ²⁾	32 990 000	32 990 000	—
Tarverahat	1 200 000	1 340 836	+ 140 836
Yhteensä	128 515 671	125 723 091	+ 2 792 580

Kirjastolautakunnan valvonnan alaiset yhdistykset. Kirjastolautakunta on kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti valvonut seuraavien yleishyödyllisten yhdistysten saamien avustusten käyttöä: Yhdistys Kirjoja sokeille, Suomen Työväen Arkisto, Kasvatusopillinen kirjasto- ja lukusalisäätiö sekä Bragen leikekokoelma.

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten ylläpitokustannukset. — ²⁾ Kirjallisuuden hankkimiseen käytettiin 21 258 802 mk ja sidontaan 11 731 198 mk.